

De heer prof. dr. E.J. Kuipers
Minister
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Postbus 20350
2500 EJ DEN HAAG

Per e-mail verzonden

Betreft: Input voor lange termijn strategie en pandemische paraatheid

Geachte heer Kuipers,

In uw brief van 8 februari jl.¹ heeft u aangegeven medio maart met een 'brede lange termijn strategie' te zullen komen ter bestrijding van de Covid 19 crisis. Daarnaast heeft u een traject Pandemische Paraatheid gestart en zult u in het voorjaar komen met uw plan.

Vanuit kinderrechtenperspectief wil ik u de volgende aandachtspunten meegeven voor uw (middel)lange termijn strategie en uw plan voor de pandemische paraatheid:

- 1. Geef in uw strategie en plan een structurele plek aan het onderzoek naar het belang van kinderen en neem dit belang mee conform artikel 3 van het Kinderrechtenverdrag (IVRK) en General Comment nr. 14 bij het IVRK.**

In de maatregelen die zijn genomen in de afgelopen twee jaar viel op, dat een analyse van de impact van de maatregelen op het ontwikkelingsperspectief van kinderen ofwel niet plaatsvond, ofwel alleen gebaseerd was op wat de maatregel voor de gezondheid of voor het onderwijs voor kinderen zou betekenen. Een bredere kijk op wat belangrijk is voor hun ontwikkeling bij de totstandkoming van maatregelen - zoals het Kinderrechtencomité aanbeveelt -, heb ik gemist. Ik heb hierover in de afgelopen twee jaar verschillende brieven geschreven.²

In artikel 3 IVRK staat dat bij alle besluiten die genomen worden, de belangen van kinderen een eerste overweging moeten zijn. In lijn met wat het Kinderrechtencomité hierover schrijft in General Comment nr. 14 (GC 14), betekent dit, dat bij ieder besluit dat kinderen raakt altijd moet worden onderzocht wat het belang is van kinderen, dat kinderen gelijk behandeld worden en dat ze hun visie moeten kunnen geven op het te nemen besluit.

Het onderzoek naar het belang van kinderen bestaat uit een onderzoek naar zeven elementen die belangrijk zijn voor hun ontwikkeling. Deze zeven elementen zijn achtereenvolgens identiteit, de mening van het kind, het behoud van de gezinsomgeving, zorg en veiligheid, kwetsbaarheid, het recht op gezondheid en het recht op onderwijs.

datum

14 maart 2022

ons nummer

1663928

uw brief

-

uw kenmerk

-

contactpersoon

-

doorkiesnummer

-

.....
postadres

Postbus 93122

2509 AC Den Haag

.....

bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 151

2594 AG Den Haag

.....

telefoon + fax

T (070) 356 35 63

F (070) 360 7572

.....

www

info@dekinderombudsman.nl

www.dekinderombudsman.nl

.....

de Kinderombudsman

is onderdeel van Bureau

Nationale ombudsman

.....

De Kinderombudsman heeft een toolkit ontwikkeld, waarin staat hoe je in individuele besluitvorming en in beleid de belangen van kinderen moet onderzoeken en mee moet wegen conform artikel 3 IVRK en GC 14.

Deze uitgangspunten voor besluitvorming gelden ook voor maatregelen die door de overheid en andere besluitvormers genomen worden om de verspreiding van het coronavirus of eventuele volgende pandemieën in te dammen.

datum

14 maart 2022

ons nummer

1663928

2. Heb in uw aanpak en strategie extra oog voor kwetsbare kinderen en jongeren en ga met hen in gesprek over de impact van maatregelen op hun leven.

De coronamaatregelen hebben impact (gehad) op alle kinderen die in Nederland wonen, maar kinderen die in een niet-huiselijke omgeving (instelling) opgroeien en kinderen met ruzie en geweld thuis zijn door de maatregelen het hardst geraakt. Voor kinderen die in instellingen wonen, is het een tijd lang niet mogelijk geweest fysiek contact te hebben met familie. Dit is voor deze kinderen heel zwaar geweest. Daarnaast zorgde de lockdown voor kinderen met ruzie en geweld thuis voor oplopende spanningen en oplaaiend geweld. Deze risico's en belangen van kinderen met het oog op passende maatregelen, zijn pas later opgemerkt en opgelost door bezoek in instellingen weer mogelijk te maken en noodopvang op school te bieden voor kinderen in kwetsbare thussituaties.

Ik vraag u kwetsbare groepen kinderen in uw aanpak en strategie te identificeren en in de afweging van maatregelen extra oog te hebben voor hun belangen. Ik heb begrepen dat met cliënt- en seniorenorganisaties regelmatig overleg plaatsvindt over de impact van corona op de levens. Laat dergelijk overleg ook plaatsvinden met groepen kwetsbare kinderen en jongeren.

3. Garandeer het open blijven van het onderwijs

Onderwijs en de sociale structuur die onderwijs aan het leven van kinderen en jongeren geeft, zijn essentieel voor hun ontwikkeling. Niet alleen hebben kinderen en minderjarige jongeren door de sluiting van de scholen leerachterstanden opgelopen, daarnaast is gebleken dat de sociaal-emotionele en mentale schade van een schoolsluiting groot is voor kinderen en jongeren. Tevens is gebleken dat schoolsluiting bijdraagt aan groeiende kansenongelijkheid en voortijdige schooluitval, wat negatieve effecten heeft op de langere termijn.

U heeft reeds aangegeven dat het onderwijs uitgezonderd *kan* blijven van maatregelen, mocht de situatie zich voordoen dat contactbeperkende maatregelen weer nodig zijn. U kunt een stap verder gaan en nadrukkelijk garanderen dat het onderwijs zonder meer ontzien wordt in het belang van kinderen.

4. Maak voor minderejarigen een uitzondering voor het gebruik van coronatoegangsbewijzen (ctb), in het bijzonder voor toegang tot onderwijs

U heeft de Tweede Kamer laten weten te verwachten, dat gezien de ontwikkeling van de epidemie, de vaccinatiegraad en de relatief milde gevolgen van infecties voor jongeren, het ctb in het onderwijs niet (langer) nodig is.

Echter, u laat ook weten dat het onzekere verloop van het virus en de mogelijkheid van een nieuwe variant maakt dat een gericht wettelijke instrument voor de inzet van een ctb noodzakelijk is om paraat te hebben op het moment dat de epidemiologische situatie daarom vraagt.

Reeds eerder heb ik een oproep gedaan om minderjarige jongeren te ontzien en de ctb niet aan hen op te leggen. Het opleggen van het ctb heeft namelijk verregaande gevolgen voor het dagelijks leven van jongeren en zet daarmee hun ontwikkeling, hun rechten en in het bijzonder het recht op onderwijs onder druk. Ik verzoek u daarom ook in de toekomst om kinderen en minderjarige jongeren te ontzien van het (1G, 2G en 3G) ctb.

5. Breng communicatie aan kinderen in lijn met artikel 3 en 12 IVRK en GC 14

De coronamaatregelen en de besluiten die zijn genomen door het kabinet zijn de afgelopen twee jaar vaak niet goed aan kinderen en jongeren zelf uitgelegd. Dit heeft een groep kinderen en jongeren niet alleen geraakt in hun ontwikkeling, maar ook in hun motivatie.³ In uw kamerbrief schrijft u op welke wijze u in de toekomst de communicatie zal inrichten en dat u zich daarbij ook uitdrukkelijk zult richten op ouders die minder taalvaardig zijn of een andere taal dan het Nederlands spreken en dat u zich zult richten op gebieden waar de vaccinatiegraad laag is. Ik hecht er in dit verband aan het kinderrechtelijk kader te schetsen.

Artikel 3 IVRK zegt dat de overheid gehouden is het beste besluit in het belang van het kind te nemen én gehouden is uit te leggen op welke wijze eerbiediging van dit recht in het besluit tot uiting is gekomen. Artikel 12 van het IVRK geeft een verdergaande informatieverplichting jegens kinderen. De overheid is verplicht er zorg voor te dragen dat het kind toegang heeft tot informatie gericht op het bevorderen van zijn of haar sociale, psychische en morele welzijn en zijn of haar lichamelijke en geestelijke gezondheid.

Het is een taak van de overheid om aan kinderen en jongeren te verantwoorden waarom de maatregelen getroffen worden, wat daarin de afweging is geweest en waarom het doel dat gediend wordt met de maatregel, zwaarder weegt dan de beperkingen die jongeren kunnen ervaren. Ook moet de overheid kunnen uitleggen dat er geen andere, lichtere maatregelen mogelijk zijn om de gezondheid van iedereen te beschermen. De overheid dient zich er tenslotte van te vergewissen dat informatie kinderen daadwerkelijk bereikt en dat er procedures en klachtmiddelen zijn voor kinderen en jongeren om gehoord te

datum

14 maart 2022

ons nummer

1663928

worden. Ik verzoek u om dit kinderrechtelijk kader mee te nemen bij de formulering en uitvoering van uw plannen.

6. Dataverzameling

Graag vraag ik uw aandacht voor adequate dataverzameling. Helaas is er niet goed zicht op de impact van de coronamaatregelen op het welzijn van kinderen en jongeren. Om goed en gericht beleid te kunnen voeren is betrouwbare data over het welzijn van kinderen noodzakelijk. Alleen op die manier kan onderzocht worden, welke impact het beleid heeft op het welzijn en de ontwikkeling van kinderen en kan er zo nodig worden bijgestuurd. Dit betekent dat data over het welzijn en de ontwikkeling van kinderen: (a) beschikbaar moeten zijn voor partijen die beleid ontwikkelen, en dat de data zowel (b) een landelijk als (c) een regionaal beeld moeten kunnen schetsen van het welzijn van kinderen op verschillende facetten. Ik vraag u het verzamelen en beschikbaar stellen van data over het welzijn van kinderen verder te stimuleren in Nederland en op Caribisch Nederland.⁴

datum

14 maart 2022

ons nummer

1663928

Tot slot

Ik verneem graag binnen vier weken uw reactie op deze brief en we zien uw plannen voor de middellange termijn en de pandemische paraatheid met vertrouwen tegemoet. Een afschrift van deze brief is verzonden naar de Vaste kamercommissie voor VWS.

Met vriendelijke groet,

Margrite Kalverboer
de Kinderombudsvrouw

---

¹ Brief dd 8 februari 2022, betreffende Korte termijn aanpak Covid 19 en doorkijk lange termijn. Kenmerk 3315353-1024037-PDC19

² <https://www.dekinderombudsman.nl/nieuws/kinderombudsman-heropen-de-scholen-op-10-januari>
<https://www.dekinderombudsman.nl/publicaties/standpunt-en-kinderrechtenonderzoek-coronavaccinatie-voor-gezonde-kinderen-5-12-jaar>
<https://www.dekinderombudsman.nl/nieuws/kinderombudsman-wil-scholen-openhouden-bij-streng-lockdown-in-het-belang-van-kinderen>
<https://www.dekinderombudsman.nl/nieuws/ontzie-jongeren-bij-2g-en-voer-geen-coronapas-in-voor-het-mbo>
<https://www.dekinderombudsman.nl/publicaties/brief-kinderombudsman-over-aandachtspunten-corona-en-mbo>
<https://www.dekinderombudsman.nl/publicaties/als-je-het-ons-vraagt-thuis-in-2020-0>

³ <https://www.nji.nl/publicaties/effect-van-corona-op-jeugd-gezin-en-jeugdveld>

⁴ <https://www.dekinderombudsman.nl/publicaties/brief-aan-vws-over-dataverzameling-over-welzijn-en-de-ontwikkeling-van-kinderen>